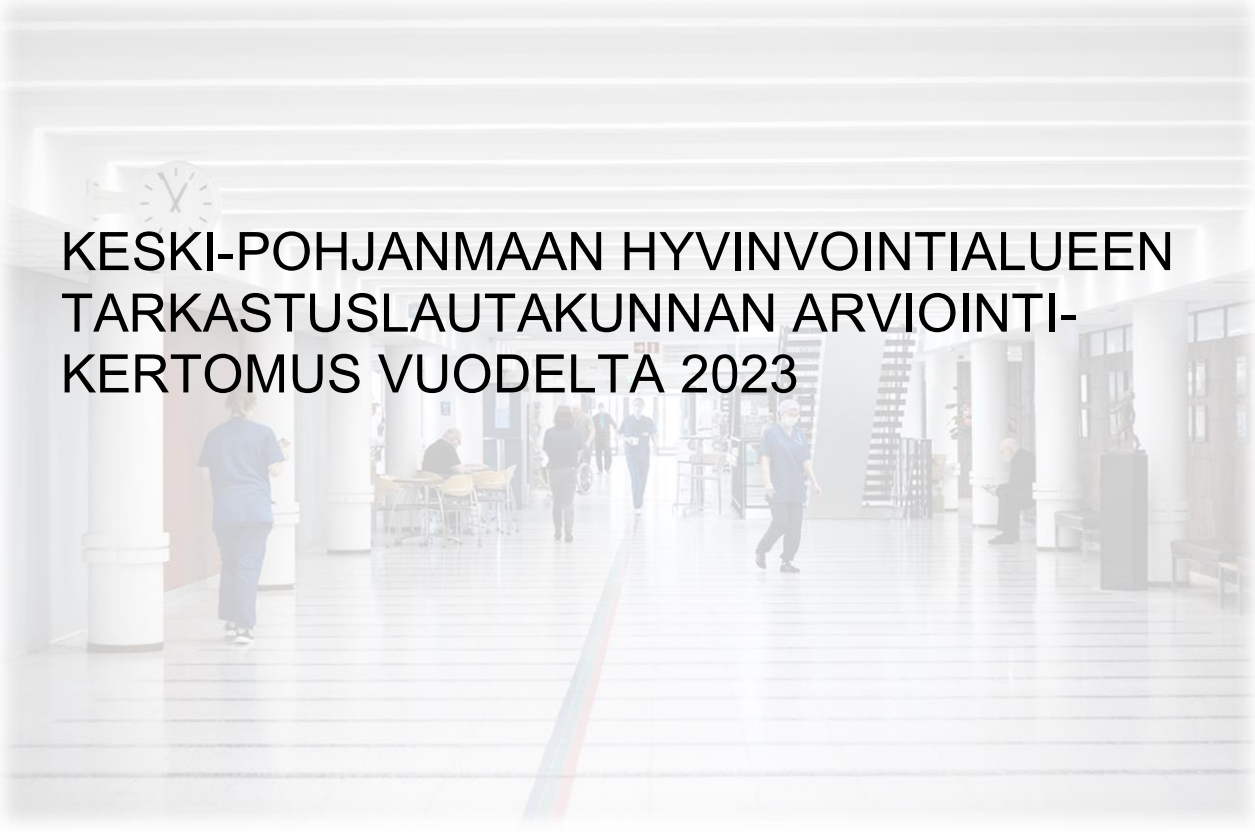

HYVIN VOIMME - KLART VI KAN

KESKI-POHJANMAAN HYVINVOINTIALUEEN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTI- KERTOMUS VUODELTA 2023

Tarkastuslautakunta 8.5.2024
Aluevaltuusto 27.5.2024

Sisällys

1. Puheenjohtajan katsaus	2
2. Tarkastuslautakunta ja sen toiminta.....	3
3. Hyvinvointialueen strategia.....	5
4. Taloudelliset tavoitteet.....	8
4.1. Investointien toteutuminen.....	10
4.2. Arviointimenettely.....	11
5. Sisäinen tarkastus ja sisäinen valvonta	12
6. Työohjelman mukaiset arviointikohteet	14
6.1. Sosiaalipalvelut	14
6.2. Terveyden ja sairaanhoidon palvelut	15
6.3. Hoito ja hoiva	20
6.4. Perheiden palvelut	23
6.5. Pelastustoimi	25
6.6. Konsernipalvelut	27
7. Yhteenveto	34
8. Tili- ja vastuuvapauden myöntäminen.....	35

1. Puheenjohtajan katsaus

Vuoden 2023 ensimmäisenä päivänä siirtyi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille.

Hyvinvointialueita perustettiin 21 ja ne muodostuivat pääosin maakuntajaon pohjalle.

Tämä uudistus on yksi maamme merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista.

Hyvinvointialueet ovat itsehallinnollisia alueita. Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu valtion rahoitukseen.

Hyvinvointialueiden tehtävät ovat moninaiset:

perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, sosiaalihuolto, lasten- ja nuorten sekä perheiden palvelut, työikäisten palvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut, vammaispalvelut, oppilashuolto, pelastustoimi ja ensihoito.

Hyvinvointilain mukaan tarkastuslautakunta laatii vuosittain arviointikertomuksen ja antaa sen valtuustolle. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Vuoden aikana tarkastuslautakunta on keskittynyt erityisesti peruspalveluihin ja kuullut johtavia viranhaltijoita sekä luottamushenkilöjohtoa.

Meillä Keski-Pohjanmaalla tämä merkittävä hallinnollinen uudistus alkoi perusteellisen valmistelun ansiosta jouhevasti. Soite sai hyvän lähdön matkalleen.

Loppuvuodesta oli näkyvissä, että uusi rahoitusmalli tulee olemaan haasteellinen. Talouden seuranta ja suunnittelu tulee vaatimaan koko henkilökunnalta paljon ja ehkä pitäisi ajaa sisään esimerkiksi palvelu- ja toimialapäälliköille enemmän yrityskohtaista toimintamallia.

Talouden tasapainottaminen tulee vaatimaan vahvaa otetta ja suunnitelmallisuutta mutta myös malttia. Hätiköidä ei pidä eikä paniikkiin ole aihetta.

Lautakunta on ollut kiitettävän aktiivinen ja aloitteellinen. Hyvähenkistä tiimiä on ollut mukava johtaa. Myös lautakunnan virkailijoille isot kiitokset.

Kiitän Soiten henkilökuntaa arvokkaasta työstä ja toivotan onnea koko organisaatiolle.

Tapani Hankaniemi
puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunta ja sen toiminta

Tarkastuslautakunnan keskeisimpänä tehtävänä on hyvinvointialuelain 125 §: n mukaan arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös:

- valmistella aluevaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta;
- huolehtia hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- valvoa, että 89 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan, ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi;
- valmistella aluehallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle muitakin tarpeellisina pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

ARVIOINTIKERTOMUS

Voimassa olevan hallintosäännön mukaan lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä viisi muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin valitsi kokouksessaan 25.2.2022 § 20 tarkastuslautakunnan jäsenet vuosille 2022–2025.

Kuvasta puuttuu lautakunnan jäsen Erkki Huuki, ja lisäksi mukana lautakunnan sihteeri.

VARSINAINEN JÄSEN

Hankaniemi Tapani, puheenjohtaja
Marjamaa Helinä, varapuheenjohtaja
Ahlskog Hanna-Lea
Henriksén Paula
Huuki Erkki
Huuki Manolis
Torppa Jussi

VARAJÄSEN

Saari Esa
Laakso Miia
Kippo Hannu
Huuki Ari
Itäniemi Elina
Pihlajakangas Päivi
Piispanen Ilkka

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen tilintarkastusyhteisöksi on valittu vuosille 2023–2025 BDO Auditor Oy vastuunalaisena tilintarkastajana HT, JHT Tuula Ylikangas.

Arvioinnin toteuttaminen

Soiten tarkastuslautakunta on kokoontunut tilikauden 2023 tavoitteiden arvioimiseen yhteensä kuusi kertaa.

Tarkastuslautakunta on noudattanut työssään ohjeellisena valtuustokaudeksi laadittua arviointisuunnitelmaa ja sen pohjalta laadittua vuosittaista työohjelmaa. Tarkastuslautakunnan painopistealueena on ollut vuoden 2023 arvioinnissa toimialueet ja ikääntyneiden palvelut.

Lautakunta on kokouksissaan kuullut eri sektoreiden viranhaltijoiden katsauksia taloudesta, toiminnasta ja toiminnan kehittämisestä. Tarkastuslautakunta perustaa vuoden 2023 arviointikertomuksensa kuultujen katsausten perusteella tehtyihin havaintoihin, hyvinvointialueen toimintakertomukseen ja aluevaltuuston, aluehallituksen sekä lautakuntien pöytäkirjoihin ja muuhun viranhaltijoiden ja työntekijöiden tarkastuslautakunnalle toimittamaan materiaaliin sekä kuntalaisilta saatuun palautteeseen.

Tarkastuslautakunta on käynyt läpi sidonnaisuusilmoitukset kokouksissaan 30.11.2023 § 85, 2.4.2024 § 28 ja 25.4.2024 § 41 §. Sidonnaisuusilmoitukset viedään tiedoksi valtuustolle 27.5.2024.

3. Hyvinvointialueen strategia

Strategia on laadittu hyvinvointialueelle ja hyväksytty kesäkuussa 2022. Strategiset tavoitteet on laadittu, mutta vuodelle 2022 ei asetettu varsinaisia mittareita. Strategia tarkentuu sote-palvelustrategiassa ja pelastustoimen palvelutasopäätöksessä, jotka sisältävät myös mittareita vuoden 2023 alusta alkaen.

Strategia on voimassa vuosina 2022–2025, ja se on lain mukaan tarkastettava vähintään kerran valtuustokaudessa.

Valtuusto jatkoi strategiatyötä hyväksymällä strategian osat: sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen. Tilinpäätöksessä tulisi esittää palvelustrategian mittareiden toteumat.

1. Vahvat peruspalvelut ja päivystävä keskussairaala alueella		
Mittari	Tavoite	Toteutunut
Etä- ja digipalveluiden käyttöaste	n/a	59 %, digipalveluja 4,7 %
Etä- ja digipalveluiden asiakastytyvyisyys	n/a	
T3 – seuranta (hoitoon pääsy)	n/a	
Coci -indeksi (valtakunnallinen viitearvo 0,31 lääkärikäynnit, sairaanhoitajat)	n/a	lääkärit 0,36 (heikko) sairaanhoitajat 0,17
Ulkopuolisten asiakkaiden osuus ESH-käynneistä ja hoitovuorokausista %	n/a	21 % (2022)
Pelastustoimen toiminta- valmiusajan toteutuminen %	n/a	96 %

2. Vaikuttavuutta hyvällä johtamisella sekä inhimillisesti ja taloudellisesti kestäväillä ratkaisuilla		
Mittari	Tavoite	Toteutunut
Asukaskohtainen kustannus €	n/a	4059 € (2022)
Apua riittämättömästi saaneita % väestöstä	n/a	
Potilasvahinkojen toteutunut määrä, kpl	n/a	141 kpl (124 kpl 2022)
Tulos vs. talousarvio	n/a	
Kustannusten ja tuottojen kasvun suhdeluku %	n/a	
Pelastustoimen asukaskohtainen kustannus €	n/a	

3. Yhteistyöllä hyvinvointia terveyttä ja turvallisuutta Keski-Pohjanmaalla		
<i>Mittari</i>	<i>Tavoite</i>	<i>Toteutunut</i>
Ikääntyneiden asumispalveluita odottavien määrä kpl	n/a	77 kpl (10/2023)
Työkyvyttömyyseläkkeellä olevat kpl	n/a	7 % osuus 25–64 vuotiaista (valtakunnallinen osuus 6,1 % (2022))
Synnytykset keskussairaalassa kpl	n/a	1558 kpl
Leikkaukset keskussairaalassa kpl	n/a (4345 kpl vuonna 2022)	4724 kpl
Kysely yhteistyön toimivuudesta: kunnat ja järjestöt	n/a	n/a
Turvallisuusviestinnän kattavuus väestöstä %	n/a	8,4 % alueen väestöstä
Tulipalojen määrän kehitys vrt. vuosi 2022	n/a	väheni 11,7 % vuoteen 2022 verrattuna

4. Ennakoivat yhdenvertaiset ja sujuvat palveluketjut ihmisen tukena arjessa		
<i>Mittari</i>	<i>Tavoite</i>	<i>Toteutunut</i>
Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä	n/a	93,8 %
Palveluiden piiriin lakisääteisessä ajassa (ESH ja ympärivrk. asumispalvelut)	n/a	
Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset kpl	n/a	n. 175 kpl
Hyvinvointivajeen kehitys	n/a	
Pelastustoimen A1-A6-määrän osuus kaikista määräaikaivalvontatar- kastuksista	n/a	

5. Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö		
<i>Mittari</i>	<i>Tavoite</i>	<i>Toteutunut</i>
Henkilöstön vaihtuvuus	n/a	5,4 %
Henkilöstön sairaspöissa- olot	n/a	3567 henkilöllä 69 914 kalenteripäivää, 19,7 päivää per henkilötyövuosi
NPS (henkilöstön työyhteisökyselyn suositteluin- deksi) Täydennyskoulutuksen kattavuus	n/a	79,7 %
Sivutoimisen pelastushenkilöstön harjoitusaktiivisuus yli 30 % harjoitusten lukumäärästä	n/a	

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomioita, että strategian tavoitteiden tulee olla selkeitä ja aikataulutettuja.

Strategian tavoitteet eivät toteudu itsestään, vaan vaativat määrätietoista työtä ja seuranta.

Onnistuttiinko strategian pitkän aikavälin tavoitteet muuttamaan konkreettisiksi kehittämissuunnitelmiksi? Jos onnistuttiin, niin tulivatko nämä toimet osaksi arjen käytäntöjä?

Palvelustrategiassa nostetaan kriittiseksi menestystekijäksi kustannustietoisuus ja -tehokkuus, tarkastuslautakunta ei katso tämän toteutuneen.

Tarkastuslautakunnan mielestä henkilöstön talousosaamista tulee lisätä.

Strategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuustokaudessa.

Onko ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon kehitetty mittareita?

4. Taloudelliset tavoitteet

KATSAUKSET

- 7.9.2024 talouskatsaus, talousjohtaja Helinä Saarela
- 9.11.2023 hyvinvointijohtajan katsaus, Minna Korkiakoski-Västi hyvinvointijohtaja
- 5.10.2023 hallintolakimiehen katsaus, Viivi Haanpää
- 30.11.2023 TA 2024 esittely Helinä Saarela talousjohtaja
- 8.2.2024 talouskatsaus, hall. pj. Sari Innanen, talousjohtaja Helinä Saarela, hyvinvointijohtaja Minna Korkiakoski-Västi
- 14.3.2024 talouskatsaus, Tiina Högnabba, talouspäälikkö
- 2.4.2024 tilinpäätöksen 2023 esittely, talousjohtaja Helinä Saarela, vs. hyvinvointijohtaja

Vuoden mittaan talouteen kehittyi alijäämää. Siltä osin kuin alijäämä oli tiedossa, se olisi pitänyt tuoda valtuustoon lisätalousarvioesityksenä. Noin puolet alijäämästä oli hallituksen tiedossa hyvässä ajoin ennen vuodenvaihdetta.

Talousarviossa pysyminen on ollut vaikeaa, koska esimerkiksi erilaisia ostoja on tehty eri tasolla kuin missä talouden seuranta varsinaisesti on ollut. Johtamisen kannalta talouden seurantaa on häirinnyt vaikeudet tiedonkulussa.

Vastaisuudessa alijäämät tulee tuoda lisätalousarviona jo talousarviovuonna, jotta valtuusto voi tarpeen tullen puuttua sitovan tavoitteen jäämiseen toteutumatta. Henkilöstön talousosaamista on vahvistettava ja talouden toteumasta on kerrottava avoimesti.

Vuoden 2024 jälkeen Soite tulee todennäköisesti täyttämään arviointimenettelyn kriteerin, joka koskee vuosikatteen ja poistojen suhdetta. Tältä osin tilanne on huolestuttava. Voimakkailla toimilla voidaan pyrkiä osoittamaan ministeriölle, ettei arviointimenettelyn aloittaminen ole tarpeellista. Soite kuitenkin suoriutui taloudesta suurin piirtein sillä tasolla, mitä valtiovarainministeriön tarvelaskenta osoitti. Alijäämä syntyi siirtymäkauden tasauksen vaikutuksesta rahoitukseen. Siirtymäkauden tasaus lankesi Soiten osaksi raskaasti, koska Soite oli aiemmin pärjännyt kustannustehokkaasti.

Osittain tämä kustannustehokkuus on johtunut aiemmin merkittävästä ulkokuntamyynnistä. Nyt sama tulos on saavuttamattomissa, kun toiset alueet vetävät voimakkaasti potilaita pois erikoissairaanhoidosta omille alueilleen. Soiten on tehtävä yhteistyötä toisten alueiden ja ministeriön kanssa, jotta valinnanvapaus jatkossa toteutuu käytännössä ja asukkaat voivat valita itselleen parhaiten sopivan hoitopaikan.

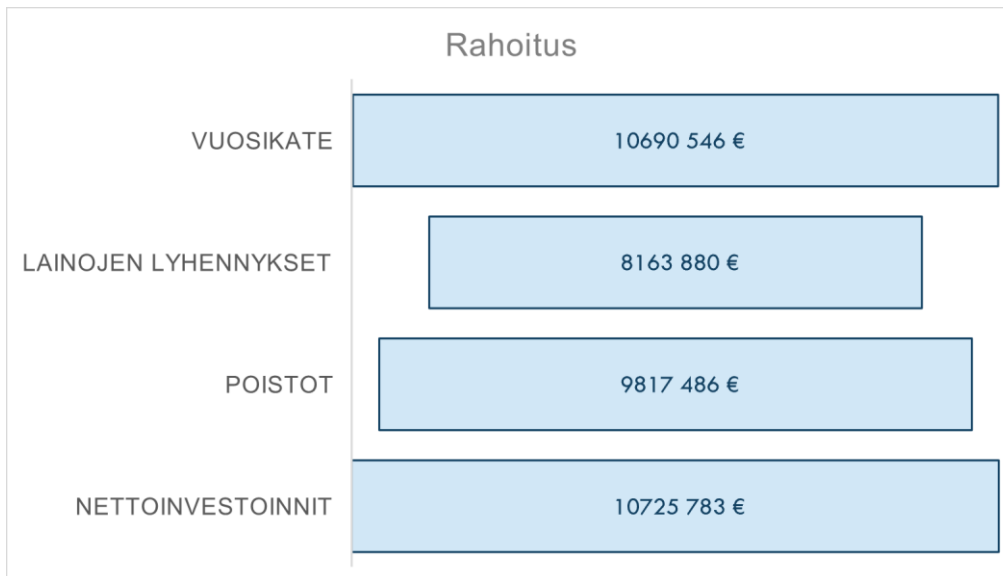
	TA-		MUUTOSTEN				TOT%
	TA	MUUTOS	JÄLKEEN	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT%	
TOIMINTATULOT	79 631 942	1 702 547	81 334 489	85 538 838	4 204 349	105 %	
TOIMINTAMENOT	-370 613 043	-1 702 548	-372 315 591	-396 638 946	-24 323 355	107 %	
TOIMINTAKATE	-290 981 101	-1	-290 981 102	-311 100 108	-20 119 006	107 %	
VALTIONRAHOITUS	291 253 430	8 843 120	300 096 550	301 430 615	1 334 065	100 %	
RAHOITUSTUOTO JA -KULUT	-414 230	-501 218	-915 448	-1 021 053	-105 605	112 %	
VUOSIKATE	-141 901	8 341 901	8 200 000	-10 690 546	-18 890 546	-130 %	
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-8 200 000	0	-8 200 000	-9 817 586	-1 617 586	120 %	
TILIKAUDEN TULOS	-8 341 901	8 341 901	0	-20 508 132	-20 508 132		

Asiakaspalvelujen ostot ylittivät 2,6 m€

Henkilöstökulut sivukuluineen ylittivät 2,2 m€

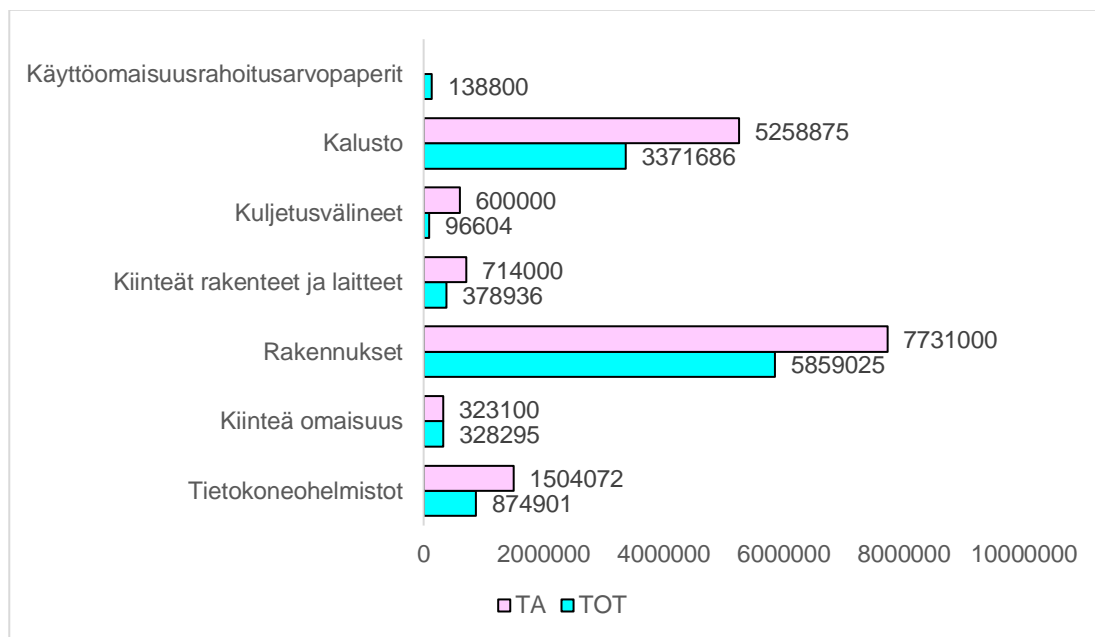
Vuosikate kertoo paljonko rahoitusta jää investointeihin ja lainojen lyhennyksiin sen jälkeen, kun toimintakulut on katettu. Perusolettamus on, että talous on tasapainossa, jos vuosikate kattaa poistot. Tasapaino-olettaman perustuu ajatukseen, että poistot vastaavat investointeja. Investoinneilla korvataan vuosittain poistojen kuvaamaa käyttöomaisuuden kulumista.

Tarkastuslautakunnan mielestä toiminnan ja kustannuseurannan tulee käydä käsikädessä.

4.1. Investointien toteutuminen

Investointeja toteutui 11.048.247 euroa (talousarviossa 16.131.047 eur). Investoinneista rahoitettiin 10 miljoonaa euroa vuodelle 2023 saadusta 69,8 miljoonan euron lainanottovaltuudesta. Suurimpia investointeja tilikaudella olivat potilastietojärjestelmän kehittämiskumppanuus, leikkaus-
salin III-vaihe sekä palvelin ja tietokonehankinnat.

Uuden Sote-keskuksen suunnittelutyö on aloitettu. Uusi Sote-keskus sisältää uuden terveyskeskuksen Kokkolaan sairaalanmäelle sekä tilat tällä hetkellä vuokratiloissa oleville toiminnoille. Investointiin on varattu vuosille 2023–2026 kokonaisuudessaan 53 miljoonaa euroa.

4.2. Arviointimenettely

(Hyvinvointilaki 13:122) Hyvinvointialueen taloussuunnitelma on laadittava niin, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Käytännössä yksittäinen taloussuunnitelman vuosi voi olla alijäämäinen, kunhan kolmen vuoden ajanjakson muina vuosina kertyy vähintään sama määrä ylijäämää. Alijäämää on katettava enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien, toisin sanoen kolmen vuoden aikana tilinpäätöshetkestä laskettuna.

Jos hyvinvointialueelle kertyy lisää alijäämää, uudella alijäämällä ei ole itsenäistä kattamisaikaa. Alijäämän lisäyksen kattamisen määräaika on sama kuin ensimmäisellä alijäämällä. Esimerkiksi jos hyvinvointialueelle kertyy alijäämää ensimmäisen kerran vuonna 2023, se tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä. Jos vuonna 2024 syntyy lisää alijäämää, myös se tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä.

Arviointimenettelyn edellytykset	K- P HVA 31.12.2023
1) hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määrääjassa	-21 128 477,94
2) konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde < 80 % kaksi tilikautta peräkkäin	-89 %
3) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin	-1,19
4) hyvinvointialueelle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu lainanottovaltuus taikka kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta. (lisärahoitus hakemuksesta)	N/A

Värikoodien merkitys

 = kriteeri täyttyy

 = kriteeri eri täyty

5. Sisäinen tarkastus ja sisäinen valvonta

5.1. Sisäinen tarkastus

KATSAUKSET

15.2.2024 Tommi Koskinen, Sisäinen tarkastaja

Hyvinvointialuelain 7:51 §: n mukaan aluehallituksen tulee järjestää hyvinvointialueen riippumaton sisäinen tarkastus, jota tehtävää hoitaa sisäinen tarkastaja. Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäinen tarkastaja tukee organisaation tavoitteiden saavuttamista arvioimalla esimerkiksi toimintoja, prosesseja ja projekteja. Sisäinen tarkastaja tuottaa riippumatonta ja objektiivista ammattimaista näkemystä johdolle ja edistää organisaation jatkuvaa kehittämistä.

Hallintosäännön 98 §:n mukaisesti sisäisen tarkastuksen suorittamista varten hyvinvointialueella on sisäinen tarkastaja. Sisäinen tarkastus tukee hyvinvointialuetta ja sen ylintä johtoa tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation sisäisen valvonnan, riskienhallinnan sekä johtamis- ja hallintojärjestelmän tuloksellisuuden ja tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäisen tarkastuksen toiminta määritellään tarkemmin sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa, jonka aluehallitus on hyväksynyt kokouksessaan 5.12.2022 § 210.

Sisäinen tarkastus toimii toiminnallisesti ja hallinnollisesti hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa. Sisäisen tarkastuksen ensisijaiset toimeksiantajat ovat hyvinvointialueen hallitus sekä hyvinvointialuejohtaja. Muita sidosryhmiä ovat hyvinvointialueen toimialuejohtajat, johtoryhmä, keskitettyjen palveluiden johtajat, tytäryhtiöiden toimitusjohtajat ja organisaation muu henkilöstö sekä tilintarkastajat.

Sisäinen tarkastus tuottaa asiantuntijapalveluita sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja johtamis- ja hallintojärjestelmän näkökulmasta.

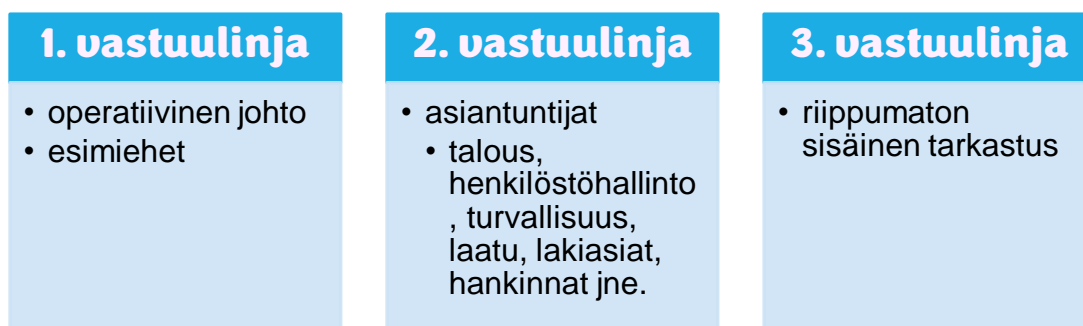
Sisäisen tarkastuksen kohteena voivat olla hyvinvointialueen kaikki toiminnot, toimintayksiköt ja tytäryritykset. Hallitus vastaa tarkoituksenmukaisen sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen, riskienhallinnan sekä johtamis- ja hallintojärjestelmän olemassaolosta. Hallitus yhdessä hyvinvointialuejohtajan kanssa vastaa sisäisen tarkastuksen toiminnan tarkoituksenmukaisesta arvioinnista. Sisäinen tarkastus noudattaa toiminnassaan yleisesti hyväksytyjä sisäisen tarkastuksen kansainvälisiä ammattistandardeja ja eettisiä periaatteita. Sisäisen tarkastuksen tavoitteena on tuoda hyvinvointialueelle lisäarvoa edistämällä sen toimintavarmuutta.

Sisäisen tarkastuksen standardien mukaan sisäisen tarkastuksen toiminnon toimintasuunnitelman tulee perustua vähintään kerran vuodessa tehtyyn ja dokumentoituun riskiarviointiin. Aluehallitus on hyväksynyt 30.1.2023 § 19 Sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman vuodelle 2023. Vuoden 2023 toimintasuunnitelma on laadittu tukemaan hyvinvointialueen toiminnan käynnistymistä ja kohteet on valittu riskienarvioinnin perusteella asioiden ajankohtaisuus ja tärkeys huomioiden. Sisäinen tarkastaja on antanut katsauksen vuodesta 2023 hallitukselle 29.1.2024 § 20.

5.2. Sisäinen valvonta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan hyvinvointialueen sisäisiä menettely ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Sisäinen valvonta on osa hyvinvointialueen johtamisjärjestelmää sekä organisaation johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Toimivan johdon ja tehokkaan sisäisen valvonnan avulla tunnistetaan ja vältetään vaarallisia työyhdistelmiä sekä ehkäistään ja havaitaan mahdollisia väärinkäytöksiä ja virheitä.¹

Aluehallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 25.9.2023, joka perustuu aluevaltuuston 14.11.2022 hyväksymään sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteisiin. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä vastaa aluehallitus. Toteuttamisesta vastaavat viranomaisina toimivat toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa hyvinvointialueen varojen käytössä. Soitessa on käytössä ns. kolmen linjan mallin toteutus.

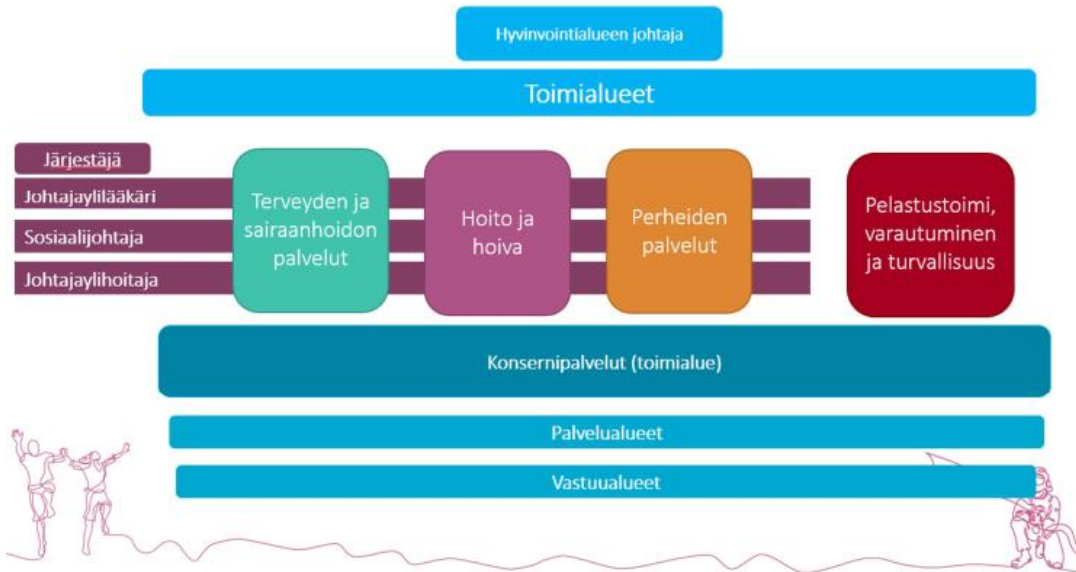
Tilikauden aikana sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on arvioitu COSO² viitekehyksen viiden keskeisen osa-alueen mukaisesti. Tilinpäätökseen liittyvää selontekoa varten on pyydetty vastauksia toimialuejohtajien lisäksi professioiden koordinaattoreilta.

¹ Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet aluevaltuusto 14.11.2022

² Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, yhdysvaltalainen organisaatio, joka kehittää ohjeita ja standardeja yritysten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan alueilla.

6. Työohjelman mukaiset arviointikohteet

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueenorganisaatio

6.1. Sosiaalipalvelut

KATSAUKSET

18.1.2024 sosiaalijohtaja Tarja Oikarinen-Nybacka

Sosiaalipalveluihin kuuluvat perhekeskuspalvelut, ikäihmisten palvelut, aikuisten sosiaalipalvelut, päihde ja mielenterveyspalvelut ja vammaispalvelut.

Sosiaalihuollon palveluissa erityisen kiireistä on ollut lapsiperheiden palvelutarvearvioissa ja lastensuojelussa. Ikäihmisten palveluissa eniten painetta oli edelleen ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Jonottaminen näihin palveluihin vaikutti negatiivisesti koko ikäihmisten palveluketjun toimivuuteen.

Sosiaalihuollon Life Care - ohjelma otettiin kaikilla palvelualueilla käyttöön joulukuun 2023 aikana ja käyttöönottoprojekti päättyi tammikuussa 2024. Viranhaltijoiden saaminen sosiaalityöntekijöiden virkoihin oli edelleen haasteellista. Valviran tiukempi linjaus vaikeutti opiskelijoiden käyttöä määräaikaisina sosiaalityöntekijöinä.

Sosiaalihuollon valvonnassa tapahtui muutoksia, kun hyvinvointialueille tuli uusia velvollisuuksia omavalvonnan toteuttamiseksi alueella. Valvontatyötä jatkettiin sosiaalihuollossa entiseen tapaan ja pyrittiin huomioimaan palvelujen toteuttajien velvollisuus omavalvonnan järjestämiseen.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että keskeneräisten tutkintojen saamista valmiiksi tuetaan ja tätä kautta saadaan työntekijöitä.

6.2. Terveyden ja sairaanhoidon palvelut

KATSAUKSET

9.11.2023 vastaanottopalvelut palvelualuejohtaja, Johanna Heino
 9.11.2023 Sairaala-apteekari Paula Haapakoski
 14.12.2023 terveyden ja sairaanhoidon palvelut, johtajaylilääkäri Katja Virta
 14.3.2024 Ikääntyneiden kuntoutus, Palvelualuejohtaja Katja Tuliniemi
 14.3.2024 Digitaaliset palvelut, Kehittämisisasian-tuntija Heidi Luomala

Terveyden ja sairaanhoidon toimialueella toiminnassa tärkeimpiä asioita kuluneena vuonna olivat tiimimallin käyttöön ottaminen koko hyvinvointialueella, remonttien ja uuden Sote-keskuksen suunnitelmien eteneminen, hoitotakuussa pysyminen ja henkilöstön riittävyys. Syyskuussa 2023 astui voimaan uusi lainsäädäntö perusterveydenhuollon hoitoon pääsystä. Toteuttamista vaikeutti pula perusterveydenhuollon lääkäreistä, jolloin jouduttiin turvautumaan ostopalvelulääkäreihin. AI-kuperäinen talousarvio ylittyi tämän vuoksi 2,8 miljoonalla eurolla. Hoitohenkilöstön ja lääkärien palkankorotuksien nousu oli lähes 6 % sekä TES-kertakorvaus 467 € / henkilö aiheuttivat osan palkkoja koskeneesta talousarviolylyksestä.

Talouden toteuma

	MUUTOSTEN					
	TA	TA-MUUTOS	JÄLKEEN	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT%
TOIMINTATULOT	53 618 867	0	53 618 867	52 066 846	-1 552 021	97 %
TOIMINTAMENOT	-166 699 938	-396 610	-167 096 548	-173 223 014	-6 126 466	104 %
TOIMINTAKATE	-113 081 071	-396 610	-113 477 681	-121 156 168	-7 678 487	107 %
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 991 644	0	-1 991 644	-2 381 816	-390 172	120 %
KOKONAISKUSTANNUKSET	-115 072 715	-396 610	-115 469 325	-123 537 984	-8 068 659	107 %

6.2.1. Vastaanottopalvelut

Vastaanottopalveluiden toiminnallisia painopisteitä ovat

- 1) uuden vastaanottomallin laajentaminen koko hyvinvointialueelle
=> **kehitetty tiimimalli³**
- 2) digitaalisten palveluiden laajentaminen
=> **Oma Olo-oirearviot, OmaHoito, viestit, puhelinvastaanotot, digipolut, etävastaanotot**
- 3) asiakasosallisuus palveluiden kehittämisessä
=> **käsiteltävänä asiakasraadissa**
- 5) omaehtoinen terveyden ja hyvinvoinnin parantaminen, ennaltaehkäisyyn panostaminen
=> **ryhmätoimintoja käynnistellään uudelleen**
- 6) remonttien toteutus ja uudisrakentamien suunnittelu (Kokkola)
=> **käyttäjäpalaverissa henkilöstön edustus**
- 7) hoitotyön henkilöstömitoituksen mukaiset jatkotoimenpiteet: osaava henkilöstö ja vaikuttavat prosessit.
=> **ei vielä toteutunut**

Tarkastuslautakunta toteaa, että hoitotakuu ei toteutunut perusterveydenhuollossa.

Vastaanottopalvelut Kokkola

Kokkolan vastaanottopalvelut toimivat Soiten yhteydessä toimivaan terveyskeskukseen, johon tarkastuslautakunta tutustui 9.11.2023 ja kuuli Kokkolan vastaanottopalveluiden katsauksen. Hyvinvointialueelle siirtyminen ei ole juuri näkynyt henkilöstölle tai asiakkaille, koska suurin osa asioista oli jo tehty vuoden 2017 siirtymisessä Soiten kuntayhtymään. Haasteina ovat olleet mm. henkilöstön saatavuus ja perustason vahvistaminen sekä hoitotakuun noudattaminen. Tulevaisuudessa talous ja henkilöstön saatavuus haastavat: mennäänkö talous vai hoitotakuu edellä. Digipalvelujen käyttöönotto etenee vähitellen asiakkaiden tarpeita kuunnellen.

Tarkastuslautakunta totesi, että Kokkolan terveyskeskuksen tilat ovat huonossa kunnossa ja ilmanlaatu terveyskeskuksen tiloissa on huono.

Tilastojen mukaan hoitoon pääsy huonointa Mariankadulla Kokkolassa. Lääkärit tekevät lyhennettyä päivää perusterveydenhuollossa, jolla on suora vaikutus lääkäripalveluiden saatavuuteen.

Mistä johtuvat eri terveyskeskusten lääkäreiden tuottavuuden erot?

³ värikoodit: vihreä = toteutunut, oranssi = kesken, punainen = ei ole toteutunut

6.2.2. Sairaala-apteekki

Sairaala-apteekin ja lääkokeskuksen perustehtävänä on huolehtia kyseisen sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksikön lääkehuollosta. Sairaala-apteekki vastaa julkisen terveydenhuollon lääkehuollosta hoitamalla lääketoimitukset ja informaation eri yksiköihin. Sairaala-apteekki huolehtii potilaskohtaisten annosten saattamisesta käyttökuntoon ja tekee lääkkeiden omavalmistusta (2,06 M€ vuonna 2023 ja 2,2 M€ vuonna 2022). Sairaala-apteekin lääkemyynti vuonna 2023 oli 7 088 546,49 euroa.

Apteekin farmasisti suorittaa sisäistä tarkastusta eri toimintayksiköihin. Tarkoituksena on varmistua, että toimintayksiköissä noudatetaan lääke- ja lääkitysturvallisuutta ja lääkehuollon asianmukaisuutta edistäviä toiminta- ja työtapoja.

Sairaala-apteekin toimintaa tulee jatkossa vahvistaa. Apteekissa on oltava riittävät henkilöstöresurssit lääkkeiden valmistukseen ja turvallisen lääkehoidon toteuttamiseen. On huoltovarmuuden kannalta kriittisen tärkeää, että sairaala-apteekki on kykenevä valmistamaan lääkkeitä.

Sairaala-apteekilta puuttuu lääkehuollon strategia.

Sairaala-apteekki tekee tärkeää ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa, kun se on käynnistänyt yhteistyön avoapteekkien kanssa, monilääkittyjen iäkkäiden lääkityksen tarkistamiseksi.

Apteekin riittävä resurssointi varmistaa sekä huoltovarmuuden että kustannustehokkaan toiminnan, kun kalliita lääkkeitä voidaan itse jakaa ja valmistaa.

6.2.3. Kuntoutuksen ja neurologian palvelualue

Kuntoutusta annetaan Soiten alueella eri toimipisteiden lisäksi Kotiin-hankkeessa pilotoitavalla etäkuntoutuksella. Etäkuntoutus tapahtuu ns. hybridimallilla; alku- ja loppuarviot ovat lähikäyntejä ja etäkuntoutuksessa käytössä on viisi kuvapuhelinta. Kuntoutuksen asiakkaat ovat usein iäkkäitä ja monisairaita, jolloin asiakkaiden valitseminen vaatii aina yksilöllistä harkintaa. Asiakkaan omat voimavarat ja halukkuus ovat etäkuntoutukseen ratkaisevat. Etäkuntoutus mahdollistaa kuntoutuksen useammin, jos kuntoutettava on pitkän välimatkan päässä. Etäkuntoutuksessa turvallisuuden varmistaminen on tärkeää. Laatu- ja potilasturvatyöryhmä on käsitellyt kokouksessaan 26.10.2023, että potilas saa potilasvahinkoturvalain mukaisen turvan, kun terveydenhuollon ammattihenkilö tutkii tai hoitaa potilasta etäyhteydellä.

Kaikkien ikäryhmien kuntoutus Soiten alueella	
Kokkolan pääterveysasema	kuusi fysioterapeuttia
Honkaharju, Kokkola	yksi kuntohoitaja
Apuvälinekeskus Kokkola	neljä apuvälineasiantuntijaa yksi kuntoutusohjaaja
Tunkkari, Veteli	kolme kuntohoitajaa kaksi aikuisten fysioterapeuttia lasten fysioterapeutti 3 pv/vko lasten toimintaterapeutti 1–2 pv/vk
Kannus	kaksi kuntohoitajaa yksi aikuisten fysioterapeutti puheterapeutti 2–3 pv/vk
Toholampi ja Lestijärvi	yksi aikuisten fysioterapeutti
Perho	yksi fysioterapeutti

Vuonna 2023 kuntoutuksessa oli 32 163 käyntiä fysio-, puhe- ja toimintaterapeutilla, vastaava luku vuonna 2022 oli 29 403 käyntiä. Yli 65-vuotiaiden osuus käynneistä oli 50 %. Fysioterapeuttikäyn-
tejä vuonna 2023 oli 24 613, joista 60 % oli yli 65-vuotiaiden käyn-
tejä. Fysioterapiaan on tällä het-
kellä kahden kuukauden jonot.

Terapeutit tekevät arvioita, mutta eivät pysty toteuttamaan niitä, vaan joudutaan tekemään ostopal-
veluina. Ostopalveluiden vuoksi talousarvio ylitettiin 170 000 eurolla. Tavoitteena on tehdä kuntou-
tusta enemmän omana toimintana.

Kuntoutuksella toimintakykyä ja kustannussäästöjä hyvinvointialueelle.

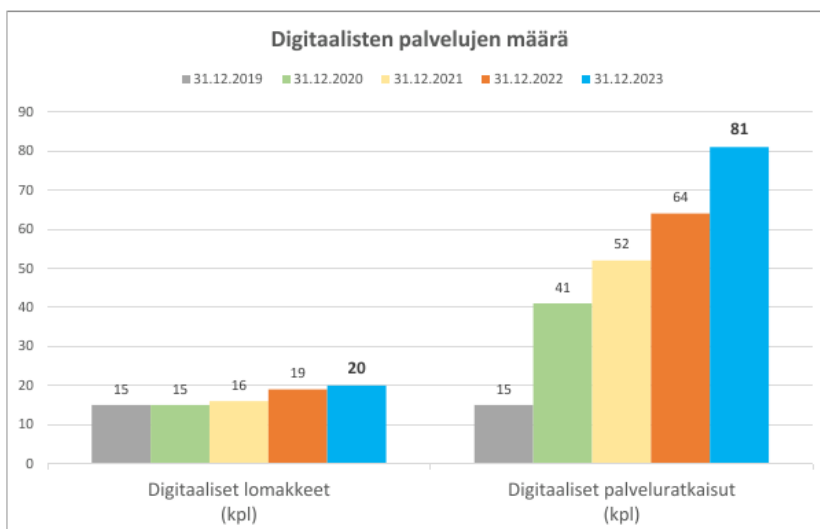
Tarkastuslautakunnan mielestä turvalliseen kotiuttamiseen pitää kiinnittää huomioita ikääntyneiden osalta.

6.2.4. Digitaaliset palvelut

Digi Soite kokoaa Soiten sekä valtakunnalliset digitaaliset palvelut yhteen paikkaan.
Laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta (306/2019) säättää ja ohjaa digitaalisten palveluiden tar-
joamista.

Soiten digiohjelma 2023–2025 on hyväksytty aluehallituksessa 12.6.2023 § 154. Keski-Pohjan-
maan hyvinvointialueen Digiohjelma pohjautuu vahvasti hyvinvointialueen strategiaan sekä palve-
lustrategian tavoitteisiin digitalisaation lisäämisestä. Ihminen digin keskiössä digiohjelma 2023–
2025 tukee Soiten strategian, sote-palvelustrategian sekä pelastustoimen palvelutasopäätöksen ja
strategian mukaista palvelutuotannon digitalisaatiota.

Digitaaliset palvelut eivät korvaa palveluita, vaan on vaihtoehto perinteiselle palvelukanavalle.
Asiakas itse valitsee sopivimman palvelutavan.

kiireettömän digiasioinnin kanavia

- ✓ Chat
- ✓ Chatbot
- ✓ Omahoito-viesti
- ✓ Videovastaanotot
- ✓ Omaolo-palvelut
- ✓ Terveyskylän digipolut
- ✓ Sähköiset lomakkeet, kirjeet, ohjeet jne.

Kotona asuvien kotihoidon ja arviointijaksojen käynneistä videopuhelukäyntien osuus on 11,5 %. Etähoito on käytössä 159 asiakkaalla. Kuukaudessa kaikista kotihoidon 45 395 käynnistä etäkäyntejä on 5239. Asiakkailta on käytössä 134 lääkerobottia.

eSeniorit ohjaavat älypuhelin, sähköpostin, some-kanavien sekä Soiten sähköisten palveluiden käytössä ikääntyneitä. Ohjaajina toimivat paikalliset vapaaehtoiset vertaisohjaajat.

Digipalvelupisteitä on tällä hetkellä Halsualla ja Kokkolassa, joita voi käyttää maksuttomasti ja ilman ajanvarausta. Henkilökohtaista digitukea saa erikseen ilmoitettavina ajankohtina ja etätukea chat- ja puhelinpalveluna. Vuoden 2023 aikana on ollut 14 kiertuetapahtumaa kirjastoissa, joissa on ollut mukana yli 1000 osallistujaa. Kolmannen sektorin järjestämiä tilaisuuksia on ollut 18 ja lähes 500 osallistujaa.

Miksi digitaalisia palveluita ei käytetä?

Digipalveluiden käyttömäärissä ollaan jäljessä tavoitteisiin verrattuna. Asiakkaita ei ole tullut lisää digipalveluihin.

6.3. Hoito ja hoiva

KATSAUKSET

30.11.2023 Hoito ja hoiva, toimialuejohtaja Ritva Jämsä

30.11.2023 Yleislääketieteen sairaalapalvelut ja geriatria, palvelualuejohtaja Marita Hakala

30.11.2023 Kotihoito, palvelualuejohtaja Sari Kallinen

15.2.2024 Palveluasuminen ja laitoshiito, Palvelualuejohtaja Minna Mäkitalo-Rauma

Emeliehemmetin asiakkaista osa siirtyi Pohjanmaan alueen yksiköihin. Pohjanmaan alueella yksiköiden hoitopäivähinta heidän omissa yksiköissään oli huomattavasti kalliimpi kuin yksiköiden ollessa osa Soiten organisaatiota. Tämä ennakoimaton hintojen nousu aiheutti osittain asiakaspalveluiden ostojen talousarviolityksen noin 0,5 miljoonaa euroa. Suurin tekijä talousarvion määrärahan ylittymiseen oli roima hoitopäivähinnan korotus ympärivuorokautisessa palveluasumisessa verrattuna vuoteen 2022 (n. 30 %). Hintamuutoksen taustalla oli lakisääteinen hoitohenkilöstön mitoitusmuutos, palkankorotukset ja inflaation aiheuttamat kustannuspaineet. Toimialueen kaikkien kotiin järjestettävien palveluiden käyntimäärät kasvoivat 1,8 %. Suoritemäärien kasvu ja ostoihin Pohjanmaan hyvinvointialueelta käytettiin 85,7 miljoonaa euroa, joka ylitti talousarvion määrärahat 4,1 miljoonalla eurolla.

Talouden toteuma

	MUUTOSTEN					
	TA	TA-MUUTOS	JÄLKEEN	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT%
TOIMINTATULOT	17 137 821	0	17 137 821	19 168 380	2 030 559	112 %
TOIMINTAMENOT	-98 477 179	-163 681	-98 640 860	-105 954 099	-7 313 239	107 %
TOIMINTAKATE	-81 339 358	-163 681	-81 503 039	-86 785 719	-5 282 680	106 %
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-31 800	0	-31 800	-68 437	-36 637	215 %
KOKONAISKUSTANNUKSET	-81 371 158	-163 681	-81 534 839	-86 854 156	-5 319 317	107 %

6.3.1. Yleislääketieteen sairaalapalvelut ja geriatria

Yleislääketieteen osastot sijaitsevat Tunkkarilla, Kannuksessa ja Kokkolassa yle 0 ja yle 1. Palvelualueella on kolme kotisairaalan yksikköä. Lestijokilaakson ja Perhojokilaakson kotisairaalat muodostavat hybridiyksiköt yle-osastojen kanssa.

Yleislääketieteen osastoilla (Tunkkari, Kannus, yle 0, yle 1) toteutettiin vuonna 2022 henkilöstömitoituslaskelma, joka osoitti kaikkien osastojen perusmiehityksen olevan riittämätön osastojen kuorimitukseen nähden. Vuoden 2023 aikana on yle-osastojen henkilöstö ja esihenkilöt koulutettu Rafaela -hoitoisuusluokitukseen. Tavoitteena on vuoden 2024 vaihteessa aloittaa kattava potilaiden hoitoisuuden luokitus jokaisella osastolla. Luokittelun myötä saadaan päiväkohtaista tietoa sekä potilaiden hoitoisuudesta että henkilöstöressursista hoitoisuuteen nähden.

Kaikki palvelualueen yksiköt ovat osallistuneet työntäjän järjestämään muutosvalmennukseen. Valmennuksessa työyhteisöt asettivat tavoitteita mm. itseohjautuvuuden ja työhyvinvoinnin kehittämiseksi. Valmennusten myötä kaikissa yksiköissä otettiin käyttöön autonominen työvuorosuunnittelu. Henkilöstö on kokenut oman vaikuttamisen mahdollisuuden lisääntyneen sekä työhyvinvoinnin parantuneen itse suunniteltujen työvuorojen myötä. Hoitohenkilöstön vahvuudet, osaaminen ja mielenkiinto kartoitettiin, sen pohjalta yksiköissä vastuualueet jaettiin uudestaan. Tämä on tuonut myös mielekkyyttä työn sisältöön.

6.3.2. Kotihoito

Kotihoito on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät toimintakyvyn vajauksen vuoksi voi käyttää kaikille hyvinvointialueen asukkaille tarkoitettuja avopalveluita.

Kotihoidossa palvelun odotusaika oli ajoittain liian pitkä, joka johti asiakkaan näkökulmasta jonotukseen epätarkoituksenmukaisessa ympäristössä tai aiheutti epävakausta kotona pärjäämisessä. Ympäri vuorokautista palveluasumista jonotti keskimäärin 75–80 (90/2022) asiakasta läpi vuoden ja keskimääräinen jonotusaika oli 2,7 kk (v. 2022/ 2,8 kk).

Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden osuus kaikista hyvinvointialueella asuvista yli 75-vuotiaista oli 93,1 % - 93,5 %. Kotiin järjestettävä yöaikainen hoito laajennettiin kattamaan koko hyvinvointialue. Tämä resurssointi sekä kiertävien perhehoitajien työpanoksen kasvu vähensi hoitopäivien määrää jaksoidossa ja yleislääketieteen osastoilla.

Etäkäyntien osuus oli 9,9 % kotihoidon kotikäynneistä, mikä pysyi ennallaan vuoteen 2022 verrattuna. Videopuhelu korvasi kaikki kotihoidon käynnit 82 henkilöllä. Tekoäly Gillie otettiin asteittain käyttöön kaikilla kotihoidon alueilla. Etäkontakteja lisättiin myös poliklinikoilla ja tehostetussa kotikuntoutumisessa. Tehostetun kotikuntoutumisen RAI - toimintakykyarviointien vaikuttavuustulosten mukaan 92 %:lla kuntoutusintervention käyneistä asiakkaista palveluntarve väheni ja 93 %:lla arki-suoriutuminen ja terveydentilan vakaus parani.

Digitalisaatio ja etäkäynnit toteutuvat parhaiten kotihoidossa.

Valtakunnallisesti tyytyväisin henkilöstö on kotihoidossa Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Savossa (NHG tutkimus 13.12.2023).

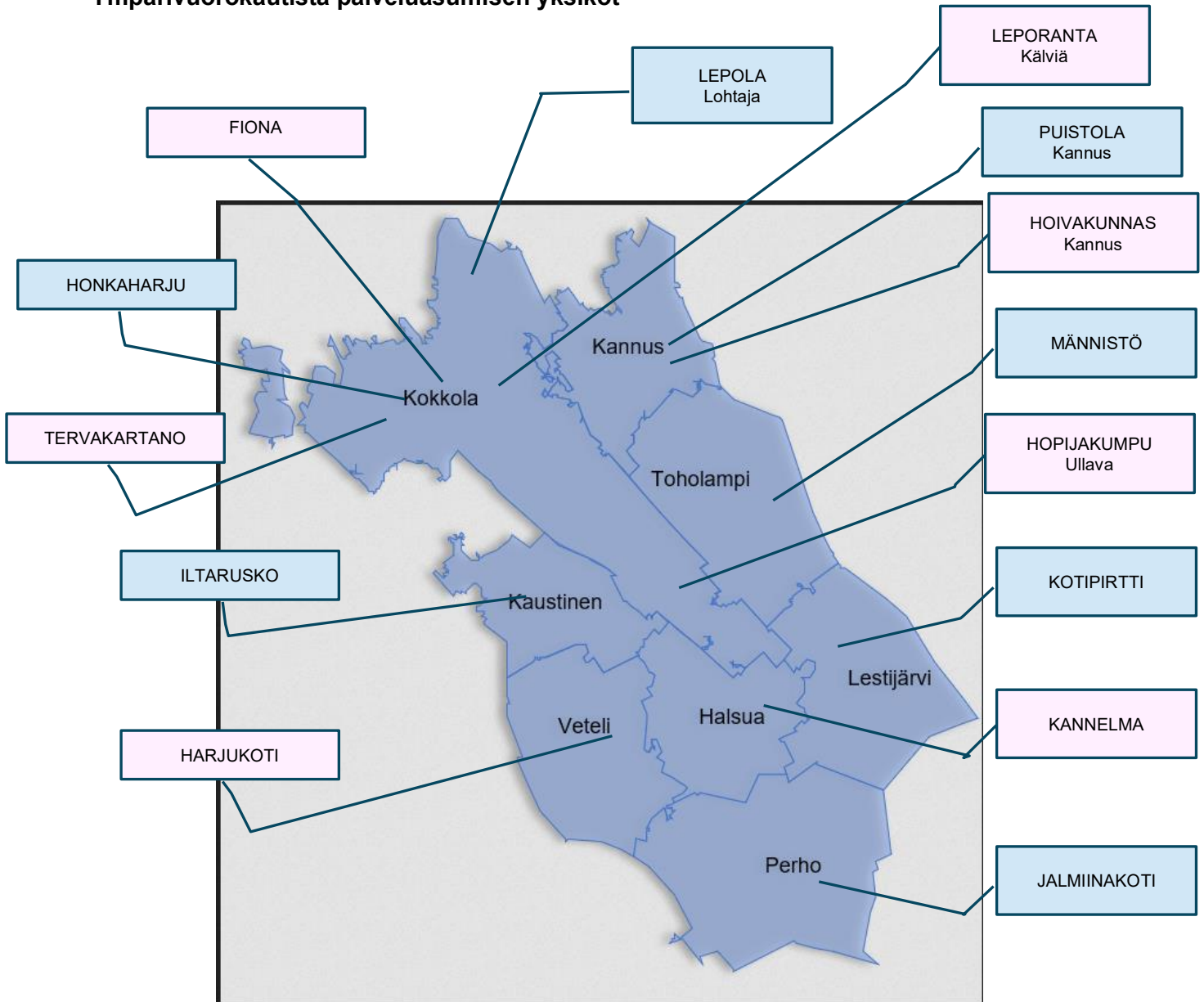
Kotona asuvien ikääntyvien henkilöiden yksinäisyys lisääntyy, johon on syytä kiinnittää huomiota.

6.3.3. Palveluasuminen ja laitoshoido

Palveluasumisella ja laitoshoidolla tarkoitetaan ympärivuorokautista palveluasumista, joka tulee kyseeseen silloin kun henkilö ei selviydy kotonaan kotihoidon ja tukipalvelujen turvin. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella on kaksitoista ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikköä.

1.4.2023 voimaan tulleen lakisääteisen mitoitusmuutoksen mukainen henkilöstöresurssi on toteutunut mm. oppisopimuskoulutuksen kautta.

Ympärivuorokautista palveluasumisen yksiköt

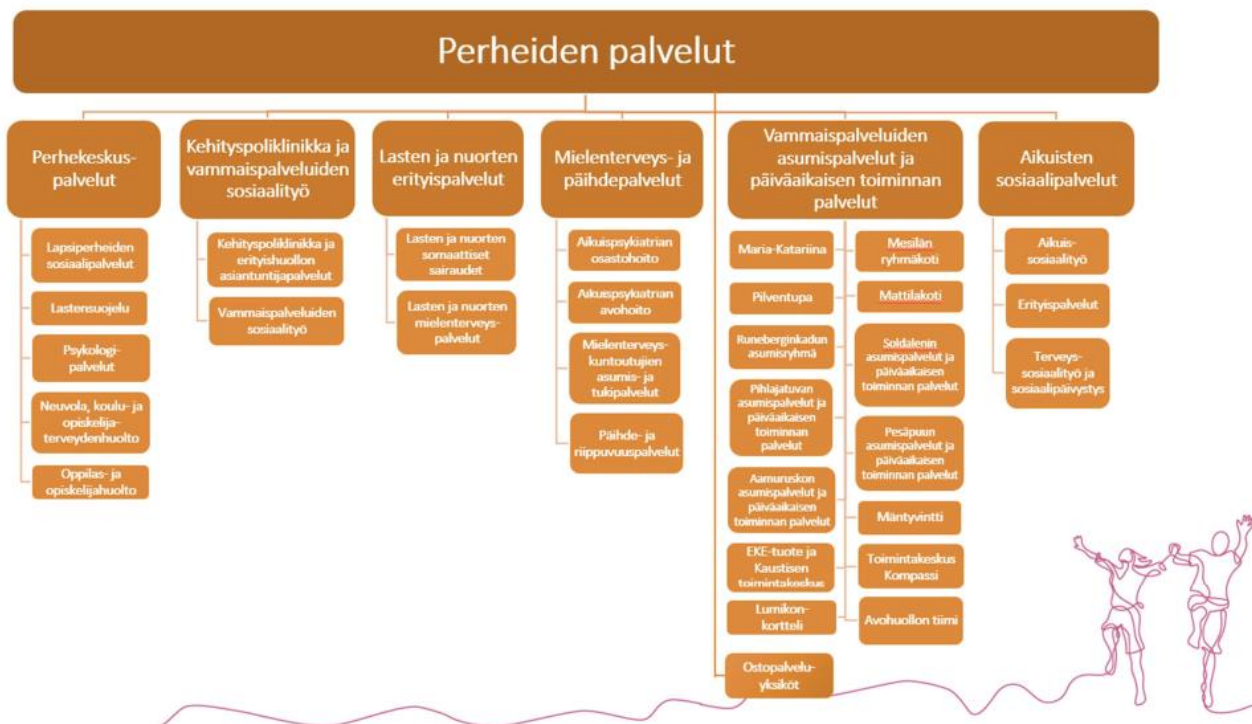

Ympärivuorokautisen palveluasumisen asukasmäärä omassa toiminnassa n. 415. Jaksohoitopaikkoja on maakunnassa n. 40, joita tarvitaan omaishoidonvapaisiin, arviointijaksolla oleville, elämän loppuvaiheen asiakkaille, kuntoutujille sekä ympärivuorokautista paikkaa odottaville.

6.4. Perheiden palvelut

KATSAUKSET

14.12.2023 Toimialuejohtaja Minna Lönnbäck

Vuoden 2023 alussa Vammaispalvelut ja Perheiden palvelut yhdistyivät Perheiden palveluiden toimialueeksi. Tavoitteena oli saada integroituneemmat palvelut. Yhdistymisen myötä toimialueella työskentelee noin 900 työntekijää sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon tehtävissä. Pediatriinen kesäkoulu oli menestys ja sitä kautta saatiin hoidettua osa koulu- ja laisten määräaikaistarkastuksista.

Toimialueen ulkoiset kulut ylittyivät 7,3 miljoonalla eurolla. Henkilöstökulut ml. sivukulut ylittyivät 2,2 miljoonalla eurolla ja ostopalveluissa vuoden aikana tapahtuneet hintojen korotukset, kalliit yliopistosairaalajaksot ja lakisääteisten palveluiden järjestäminen ylittyivät 2,6 miljoonalla eurolla.

Talouden toteuma

	TA	TA-MUUTOS	MUUTOSTEN			
			JÄLKEEN	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT%
TOIMINTATULOT	21 740 314	0	21 740 314	21 852 662	8 955 016	101 %
TOIMINTAMENOT	-115 846 692	-243 070	-116 089 762	-125 104 491	-8 685 216	108 %
TOIMINTAKATE	-94 106 378	-243 070	-94 349 448	-103 251 829	-8 902 381	109 %
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-48 163	0	-48 163	-129 054	-80 891	268 %
KOKONAISKUSTANNUKSET	-94 154 541	-243 070	-94 397 611	-103 380 883	-8 983 272	110 %

Perheiden palveluiden toiminta-ajatuksena on edistää lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten terveyttä, hyvinvointia ja osallisuutta laadukkailla, joustavilla ja moniammatillisilla palveluilla yhteistyössä yksilöiden, perheiden ja heidän läheistensä kanssa.

Suomen toimivin perheiden palveluiden toimialue 2030.

Uudet tavat tuottaa palveluita ja saavuttaa väestö

- 1. Digitaaliset etäpalvelut*
- 2. Asiakkaiden luokse tuotavat liikkuvat palvelut*
- 3. Fyysisten toimipisteiden määrä ja palvelutarjonta*

Vammaispalveluissa tehtiin 5400 siirtopäätöstä ja lastensuojeluilmoituksia oli 3290 kappaletta. Perheluurin puheluita tuli 675 kpl ja Apunappi yhteydenottojen määrä oli 142.

Moniammatillisen palvelutarpeen arvioinnin juurruttamista käytäntöön tehtiin niin lapsiperheiden palveluissa kuin aikuisten sosiaalipalveluissa. Lastensuojeluun perustettiin suunnitelmien mukaisesti tehostetun perhetyön tiimi (4 sosiaaliohjaajaa). Myös vammaispalveluissa perustettiin uusi henkilökohtaisen avun tiimi. Sen tavoitteena on reagoida haastaviin tilanteisiin nopeasti ja pyrkiä vähentämään ostopalveluiden käyttöä.

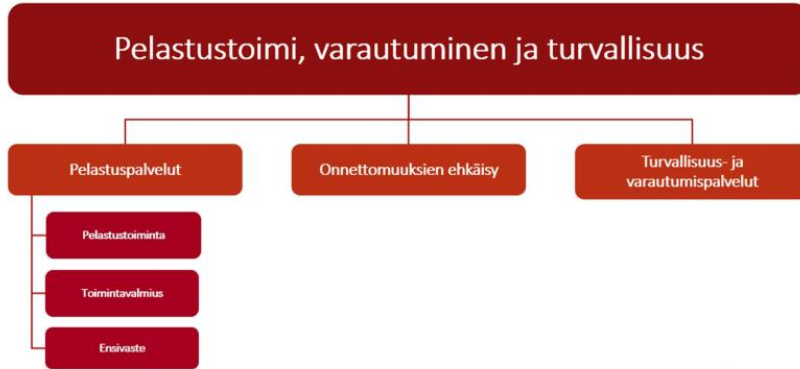
Sosiaalisen luototuksen palvelu käynnistyi 1.8.2023 sen tullessa hyvinvointialueiden tuottamaksi lakisääteiseksi palveluksi. Luototukseen liittyviä yhteydenottoja on tullut 52 kappaletta. Luottopäätöksiä tehtiin 10 kappaletta, joista myönteisiä oli kuusi ja kielteisiä neljä. Myönnettyjen luottojen yhteismäärä vuonna 2023 oli 20 500 euroa.

Palautteiden perusteella lastensairaala toimii hyvin.

6.5. Pelastustoimi

KATSAUKSET

18.1.2024 Pelastusjohtaja Marko Hottinen

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen ensimmäinen toimintavuosi muodostui toiminnan vakauttamisesta kunnilta hyvinvointialueelle siirryttäessä sekä toiminnan kehittämisestä. Turvallisuus- ja pelastuslautakunta on valmistellut pelastustoimen palvelutasopäätöksen aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle hyväksyttäväksi. Aluevaltuusto hyväksyi palvelutasopäätöksen 13.11.2023 § 70 vuosille 2024–2025. Palvelutasopäätöksen eräiden osa-alueiden valmistelutyö ja kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen jatkuvat tulevina vuosina.

Vuoden 2023 pelastustoimen kulut alittivat talousarvion. Tämän mahdollisti vähentynyt hälytystehtävien palvelukysyntä. Kysyntää oli 12 % vähemmän kuin viimeisen viiden vuoden keskiarvo ja 8 % vähemmän kuin vuonna 2022. Vähentynyt palveluntarve näkyi erityisesti sivutoimisen henkilöstön toimipisteissä (ennakoimaton kulu kysynnän mukaan), joissa myös hälytystehtävän kestot tunteina mitattuna olivat viimeisen 10 vuoden keskiarvon alapuolella

Talouden toteuma

	TA-		MUUTOSTEN			
	TA	MUUTOS	JÄLKEEN	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT%
TOIMINTATULOT	715 880	0	715 880	497 837	-218 043	70 %
TOIMINTAMENOT	-9 648 547	0	-9 648 547	-8 590 718	1 057 829	89 %
TOIMINTAKATE	-8 932 667	0	-8 932 667	-8 092 881	839 786	91 %
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-78 386	0	-78 386	-265 749	-187 363	339 %
KOKONAISKUSTANNUKSET	-9 011 053	0	-9 011 053	-8 358 630	652 423	93 %

ARVIOINTIKERTOMUS

Toimintavalmiusaikatavoitteeseen päästiin 96 %. Turvallisuusviestintä kattoi 8,4 % alueen väestöstä. Valvontatarkastusten (palotarkastus) toteuma oli 100 %.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn valvontaprosessin muutos vuoden 2023 aikana lisäsi yksittäiseen valvontakohteeseen käytettävää resurssia. Onnettomuuksien ehkäisyn palveluissa havaittiin palovaarailmoitusten kasvua edellisvuosiin verrattuna sekä erilaisten asiakirjavalvontojen määrän pienen kasvua (esim. rakennuslupa, yleisötapahtumien pelastussuunnitelma, asiantuntijalausunnat). Myös alueen asukkaiden kokema ennakoivan turvallisuusosaamisen tarve kasvoi.

Hyvinvointialueen pelastustoimeen kohdistui useita aluehallintoviranomaisen valvontoja valvontaa tapahtui pelastustoimen henkilöstöön (kelpoisuus, määrä, laatu), omavalvontaan toimintavalmiuteen liittyen. Tuleville vuosille 2024–2026 aluehallitus tulee ulottamaan väestönsuojelun ja varautumisen suunnitelmien valvontaan. Suunnitelmien perusteet vuoteen 2025 mennessä, mutta valvonta alkoi jo vuonna 2023 jatkuen vuoteen 2026 asti.

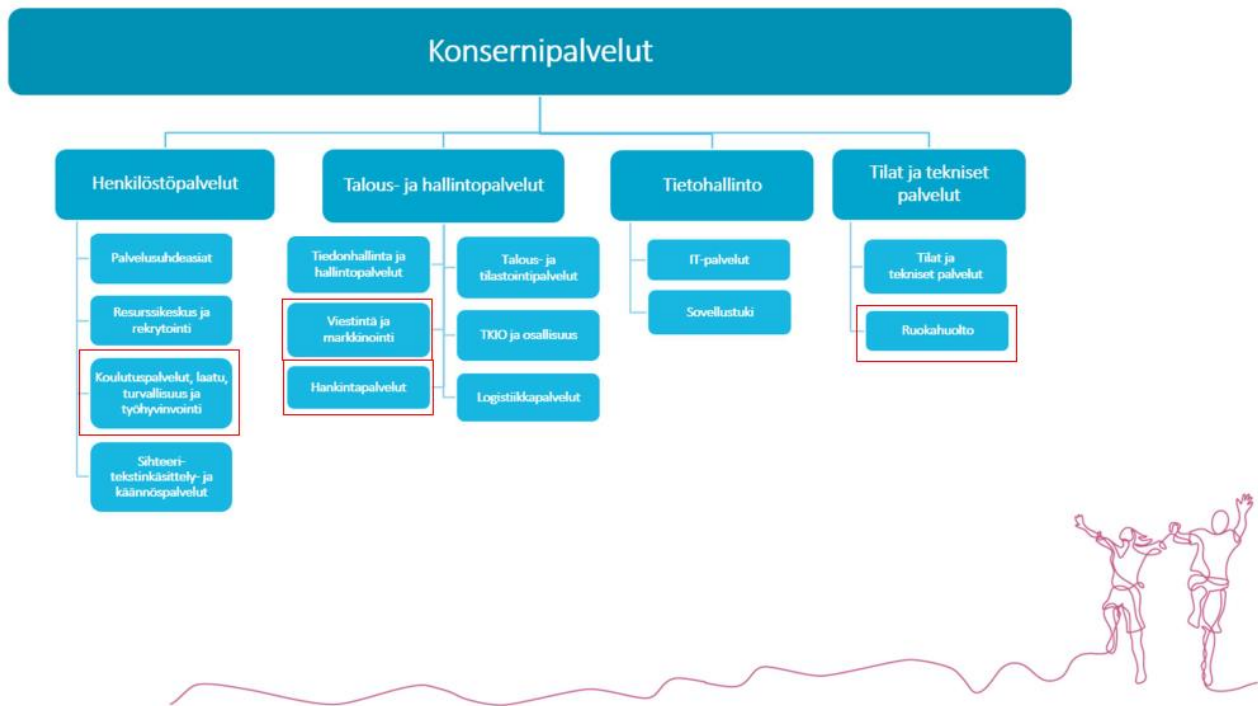
Tarkastuslautakunta toteaa, että sopimuspalokuntalaisten toiminta on arvokasta.

Ilman tavallista pienempiä hälytystehtävämääriä pelastustoimi ei olisi pysynyt talousarviossa. Tämä herättää kysymyksen siitä, onko talousarvio tältä osin ollut realistinen?

6.6. Konsernipalvelut

Katsaukset

5.10.2023 koulutuspäällikkö Maria Isokoski
 5.10.2023 viestintäpäällikkö, vastuualuejohtaja Suvi Melender-Lågland
 5.10.2023 hallintolakimies, Viivi Haanpää
 14.12.2023 henkilöstöjohtaja, Jaana Sandström
 18.1.2024 ruokahuolto, Merja Ilomäki
 14.3.2024 hankintajohtaja Anne Harjunpää

Konsernipalvelut pitävät sisällään Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen sote- ja pelastustoimen työtä tukevat palvelut jakaantuen seuraaviin palvelualueisiin: 1) Henkilöstöpalvelut, 2) Talous- ja hallintopalvelut, 3) Tietohallinto sekä 4) Tilat ja tekniset palvelut. Konsernipalvelujen kustannukset jaetaan sisäisinä kuluina muille toimialueille konsernipalvelujen käytön ja kulujen vyörytysääntöjen mukaisesti.

Valtaosa konsernipalveluihin kuuluvista yksiköistä pysyi tai jopa alitti niille talousarviossa varatut määrärahat. Ylitykset kohdistuivat ruokahuoltoon ja resurssikeskukseen. Ruokahuollon talousarvio osoittautui alimittaiseksi huomioiden inflaation vaikutus aineisiin ja tarvikkeisiin. Resurssikeskus välittää sijaishenkilöstöä Soiten yksiköille. Resurssikeskuksen palveluita käytettiin sille varattuja määrärahoja enemmän.

Talouden toteuma

	TA	TA- MUUTOS	MUUTOSTEN		POIKKEAMA	TOT%
			JÄLKEEN	TOTEUMA		
TOIMINTATULOT	62 869 513	0	62 869 513	71 824 529	8 955 016	114 %
TOIMINTAMENOT	-56 819 880	-809 610	-56 010 270	-64 695 486	-8 685 216	116 %
TOIMINTAKATE	6 049 633	-809 610	6 859 243	7 129 043	269 800	104 %
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-6 049 639	0	-6 049 639	-6 972 531	-922 892	115 %
NETTOTULOS	-6	-809 610	809 604	156 512	-653 092	19 %

6.6.1. Hallintolakimies

Hallintolakimies toimii hyvinvointialueen lakimiehenä ja huolehtii aluehallituksen ja hyvinvointijohtajan määräysten ja ohjeiden mukaisesti **hyvinvointialueen edustamisesta ja sen oikeuksien valvomisesta** tuomioistuimissa, välimiesoikeuksissa, velkojainkokouksissa ja muissa toimituksissa.

Hallintolakimies **päätää hyvinvointialueen varoista maksettavista vahingonkorvauksista** enintään 20.000 euroon saakka päätöstä kohti.

Hallintolakimies **päätää lahjoitusten ja testamenttien vastaanottamisesta** ja hyväksyy niihin liittyvät ehdot sekä valvoo varojen käyttöä.

Hallintolakimies **päätää** aluehallituksen ja sen alaisten yksiköiden **muiden kuin potilas- ja sosiaalihuollon asiakirjojen antamisesta** viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain nojalla, ellei tässä johtosäännössä muuta määrätä.

Hallintolakimies **koordinoi hyvinvointialueen tiedonhallintaa** sekä hyväksyy hyvinvointialueen tiedonhallintasuunnitelman.

Hallintolakimies **toimii aluevaltuuston sekä aluehallituksen sihteerinä**, jollei toimitella toisin määrää.

Soiten tulee toimia julkisuusmyönteisesti. Pöytäkirjojen liitteet ja oheisaineistot tulee julkaista mahdollisuuksien mukaan verkossa.

6.6.2. Koulutuspalvelut

Osaamisen kehittäminen tukee laadukkaiden palveluprosessien kehittämistä ja sote-integraation tukemista. Osaamisen kehittäminen on keskeinen osa henkilöstösuunnittelua ja hyvinvointialueen veto- ja pitovoimaa.

Strategialähtöisen osaamisen kehittäminen painopisteet

- 1) uusien palvelumuotojen, erityisesti sähköisten palveluiden, kehittämiseen liittyvä osaaminen
- 2) riittävä erikoisosaaminen hoito- ja palveluprosessien eri vaiheissa
- 3) asiakas-, potilas- ja työturvallisuuteen sekä digiturvallisuuteen liittyvän osaamisen vahvistaminen kaikissa ammattiryhmissä
- 4) osaamisen vahvistaminen integroiduissa palveluprosesseissa toimimiseen
- 5) osaamisen johtamisen ja esimiestyön vahvistaminen valmentavan johtamisen, muutoksen tukemisen ja tiedolla johtamisen osa-alueilla

Soiten henkilöstö osallistui vuonna 2023 ammatilliseen täydennyskoulutukseen yhteensä 9332,7 henkilötyöpäivää (vuonna 2022 yht. 7262,7 htpv). Täydennyskoulutuspäivistä 42 % toteutui Soiten koulutuspalveluiden koordinoimana ja tuottamana.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintoja oppisopimuksella suorittamassa olevia on vuonna 2023 ollut 28 kpl joista 18 kpl valmistunut vuoden aikana. Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkintoa suorittavia (Lähihoitaja) opiskelijoita oppisopimuksella on vuonna 2023 ollut 48 kpl. Hoiva-avustajan koulutusta opiskelevia oppisopimuksella on ollut vuonna 2023 26 kpl. Oppisopimusopiskelijoita ollut yhteensä 102.

6.6.3. Viestintä ja Markkinointi

Viestinnän ja markkinoinnin suunnittelu, toteutuksen organisointi sekä kehittäminen on keskitetty viestinnän ja markkinoinnin vastuualueelle. Viestintäyksikkö ylläpitää Soiten sisäisiä ja ulkoisia viestintäkanavia, kehittää viestintää ja markkinointia sekä tukee muuta organisaatiota viestinnän toteuttamisessa. Jokainen yksikkö vastaa kuitenkin oman verkkosivun/intrasivun sisällön ajantasaisuudesta.

Viestinnän perustehtävä on tarjota alueen asukkaille tietoa Soiten toiminnasta, palveluista, suunnitelmista ja päämääristä sekä edistää osaltaan hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta.

Viestintää ja markkinointia linjaavat

- ⇒ Hyvinvointialueen viestintä- ja markkinointiohjelma (aluehallitus 30.1.2023)
- ⇒ Brändikäsikirja
- ⇒ Viestintäsuunnitelmat ja viestintäkortit
- ⇒ Soiten someohje
- ⇒ Soiten kieliohjelma
- ⇒ Kriisiviestintäohje
- ⇒ Rekrytointimarkkinointisuunnitelma

Sisäistä viestintää tulee parantaa, jotta se saavuttaa kaikki osastot ajallaan.

Viestintää kuntalaisten suuntaan tulee lisätä. Kevään 2024 kuntakierroksista on saatu hyvää palautetta.

Viralliset tiedotteet tulee lähettää tiedotusvälineille ja henkilöstölle mahdollisimman pian päätöksenteon jälkeen.

Lautakunta katsoo, että kriisiviestinnän ohjeistus tulee olla ajantasainen.

Soiten nettisivuilla tulee näkyä hyvinvointialueen talousarviot, tilinpäätökset ja arviointikertomukset vuosittain.

6.6.4. Ruokahuolto

Soiten ruokahuollosta huolehtii Kokkolassa 80 henkilöä sekä 8 vuokrayhtiön kautta toimivaa henkilöä. Ruokaa valmistetaan lisäksi Perhossa Jalmiinakodilla, Vetelissä Tunkkarilla, Iltaruskossa, Lepolassa, Leporannassa ja Hopeakummussa.

Tunkkarilla Vetelissä valmistetaan 362 ateriaa, joista kotiaterioita keskimäärin 160 kpl päivässä. Kotiateriat kuljetetaan kotiin kaksi kertaa viikossa.

	TA	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT%
TOIMINTATULOT	6 533 187,56	8 770 512,55	2 237 324,99	134 %
TOIMINTAMENOT	6 520 220,87	8 717 502,67	2 197 281,80	134 %
TOIMINTAKATE	12 966,69	53 009,88	40 043,19	409 %
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	12 968,76	22 086,47	9 117,71	170 %
NETTOTULOS	-2,07	30 923,41	30 925,48	

* sisäiset erät mukana, koska iso osa tuotoista tulee potilasruokailusta ja hoidon ja hoivan ateriapalveluista

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota, että ruokahuollossa on panostettu lähiruokaan.

THL:n kansallisen vanhuspalvelujen asiakastyytyväisyys (16.8.2023) kyselyssä ruoka- ja ateriapalvelu Soite oli yksi Suomen parhaat arviot saaneista.

6.6.5. Hankintapalvelut

Hankinnat on keskitetty hankintapalveluihin, joka hoitaa kilpailutusten, hankintapäätösten ja sopimusten valmistelun yhteistyössä hankkivan yksikön kanssa.

Hankinnan toimintoja ohjaa hyvinvointialueen hankintasääntö sekä laki julkisista hankinnoista (1397/29.12.2016). Hankintapalveluissa hyödynnetään yhteistoimintamahdollisuuksia mm. YTA-alue (pohjoisen alueen hyvinvointialueet), alueellinen hankintarengas, yhteishankinta-alueet (Hansel, Monetra, Sansia, Isteekki).

ARVIOINTIKERTOMUS

Hankintapalveluissa toimii hankintajohtaja, kaksi hankinta-asiantuntijaa ja neljä hankintasihteeriä (kolmella työpanos 50 %)

HANKITOJEN TOIMINNALLISET PAINOPISTEET		
Mitä tehdään	Tavoite/Mittari	Vastuhenkilö
Sopimushallinnan käyttöönotto uusien sopimusten luomisessa, sopimushallinnan ohjeistus	- Järjestelmän ulkopuolella luotujen hankintasopimusten määrän väheneminen -> loppuminen kokonaan - Muiden sopimusten kartoittaminen ja luominen jatkossa järjestelmän kautta - Tietojen hyödyntäminen suunnittelussa	Hankintajohtaja
Hankintaesitysten siirtyminen ClouDia Suunnitteluun	- Ohjeistus yksiköille - Sähköpostilla tulevien esitysten määrän pieneheneminen -> kaikki esitykset sähköisesti	Hankintajohtaja
Sisäinen hankintakalenteri: - Investoinnit - Päätyvät sopimukset (sopimushallinnasta) - Vuosihankinnat - Muut tiedossa olevat - Vuoden 2025 hankinnat	Hankintakalenteri kattaa kaikki tiedossa olevat hankinnat -> kalenterin ulkopuolelta tulee vain ennakoimattomia hankintoja	Hankintajohtaja, vastuualuejohtajat
Tulevien hankintojen kartoittaminen vuoden 2025 taloussuunnittelun yhteydessä	Tietoisuuden lisääminen -> kyselyiden vähentyminen	Hankintajohtaja + vastuualuejohtajat
Yhteistyökumppaneiden hyödyntäminen hankintojen toteuttamisessa	Jatkuva – hyödynnetään hankintakalenteria	Hankintajohtaja
Suorahankintojen vähentäminen - Sopimuksettomien ostojen löytäminen taloustiedoista - DPS:n hyödyntäminen mm. lääkäri- ja hammaslääkäripalveluissa	- Mahdolliset säästöt eikilpailutetuista - Hankintapäätösten määrän vähentyminen	Hankintajohtaja
Hankintatoimiston paperiarkistojen läpikäyminen; tuhoaminen ja tarvittaessa siirto sähköiseen arkistoon	Valmis ennen remonttia	Hankintatiimi
Hankintasäännön päivitys	- Painotetaan suunnittelua ja talouden seurantaa - Hankintavaltuuksien uudelleenarviointi	Hankintajohtaja + hallinto
Yksiköiden hankintaosaamisen vahvistaminen – ulkoinen ja / tai sisäinen koulutus	- Sisäisten prosessien parempi määrittely ja opastus - Kilpailuttamisessa roolit tutuksi	Hankintajohtaja ja -asiantuntijat

Hankintojen vastuut ja roolit ovat jääneet jossain määrin epäselviksi, näitä tulee selkeyttää kuulemisissa tuli esille/kävi ilmi, että kaikkia tarpeellisia kilpailutuksia ei ole aina tehty

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan suora hankintoja tulee vähentää.

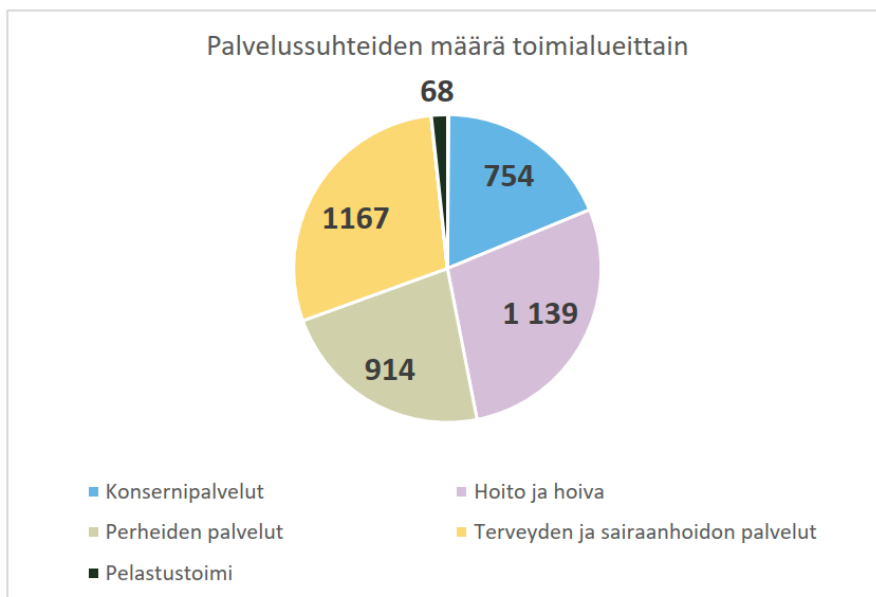
Mikäli hankintaan tarvitaan hankintajohtajan hyväksyntä, tulee se hankkia riittävän ajoissa.

6.6.6. Henkilöstö

Hyvinvointialue aloitti toimintansa vuoden 2023 alusta. Henkilöstöä siirtyi hyvinvointialueelle Kokkolan kaupungilta Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos sekä koulukuraattorit ja -psykologit ja ruoka-huollon henkilöstöä. Kruunupyyn yksiköt siirtyivät Pohjanmaan hyvinvointialueelle.

Keväällä 2023 laadittu henkilöstöohjelma suuntaa painopisteenään henkilöstön riittävyyden varmistamiseen, lähijohtamisen kehittämiseen, palkitsemismallin, työhyvinvoinnin käytänteiden sekä yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta tukevien periaatteiden sekä käytänteiden kehittämiseen. Vuoden 2024 puolella alkavan sisäisen koulutussarjan tarkoituksena on avata tarkemmin esihenkilöiden vastuuta ja roolia työyhteisössä ja koko hyvinvointialueella.

Marraskuun 2023 lopulla käynnistettiin yhteistoimintaneuvottelut osana Soite 2030-ohjelman valmistelutyötä. Tavoitteena oli luoda palvelutarvetta vastaava palvelurakenne ja -verkosto. Vuoden 2023 lopussa henkilöstöä oli 4042, joista vakituksessa palvelussuhteessa oli 69,3 % ja määräaikaista 30,7 %. Osa määräaikaista henkilöistä on vakituksessa työsuhteessa olevia, jotka ovat esimerkiksi hankkeen vuoksi vapautettuna omasta tehtävästä määräaikaista. Vuoden lopussa hankkeissa työskenteli yhteensä 77 työntekijää ja vapautettuna omasta tehtävästä oli yhteensä 225 työntekijää.

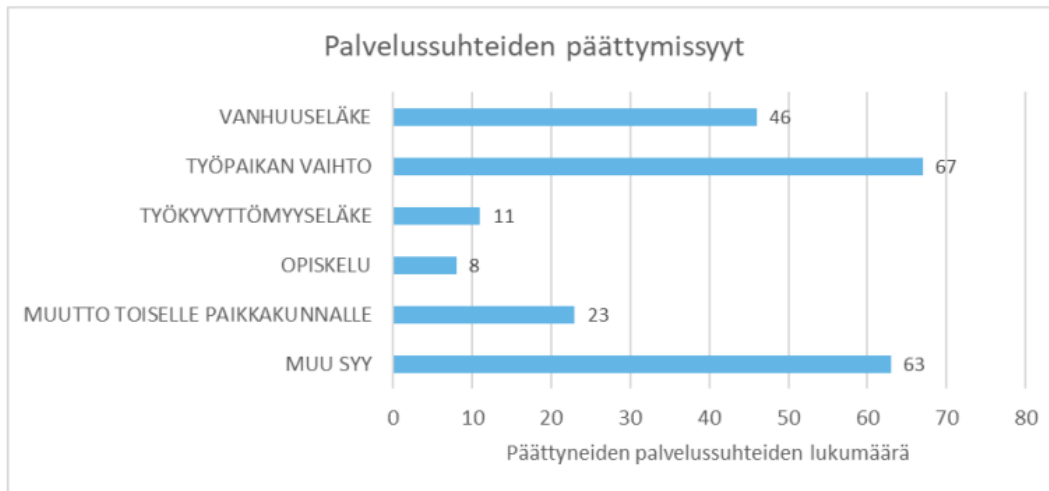
Taulukko: Palvelussuhteiden määrä toimialueittain 31.12.2023

ARVIOINTIKERTOMUS

Koko henkilöstön määrästä (4042) vuonna 2023 vakituisia työsuhteita oli 69 % ja määräaikaista 31 %. Vuonna 2022 Soiten kuntayhtymässä vastaavat luvut olivat 68 % vakituisia työntekijöitä ja 32 % määräaikaista työntekijöitä. Eniten määräaikaista henkilöitä työskenteli hoidossa ja hoivassa (383 hlö) ja terveyden ja sairaanhoidon palveluissa (346). Konsernipalveluissa määräaikaista työntekijöitä oli 237, jotka työskentelivät hankkeissa, resurssikeskuksessa tai rekrytointiyksikössä.

Joulukuun lopussa hyvinvointialueen henkilöstöstä 542 henkilöä eli 13,4 % oli 45–49-vuotiaita. Alle 25-vuotiaita henkilöitä oli 229 eli 5,7 % henkilöstöstä, kun taas 492 henkilöä eli 12,2 % oli 60-vuotiaita tai vanhempia. Palvelussuhteessa 65 vuotta täyttäneitä oli 47 henkilöä.

Vanhuuseläkkeelle jäi vuoden 2023 aikana 46 henkilöä ja työkyvyttömyyseläkkeelle jäi 11 henkilöä. Vuoden aikana päättyi 218 palvelussuhdetta; vuoden 2023 aikana vaihtui 5,4 % henkilöstöstä suhteutettuna koko henkilöstön määrään.

Vuoden 2023 sairauspäiviä kertyi yhteensä 69 914 kalenteripäivää eli 19,7 päivää per henkilötyövuosi (kuntayhtymä vuonna 2022; 25,3). Eniten poissaolopäiviä kertyi hoidossa ja hoivassa (23 604 pv) ja terveyden ja sairaanhoidon palveluissa (17 755 pv). Kaikista sairauspoissaolopäivistä 24,6 % oli kestoltaan 1–3 kalenteripäivää ja 18,7 % sairauspoissaoloista kesti 4–10 päivää. Kun sairauspoissaoloja mitattiin sairauspoissaolopäivien määrällä, eniten poissaolopäiviä aiheuttivat mielenterveyden sairaudet. Sairauspoissaolotilastojen mukaan pitkien, yli 90 päivää kestävien, poissaolojen taustalla *alle 35-vuotiailla työntekijöille oli useimmiten mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt*, kun taas yli 56-vuotiaiden joukossa korostuivat *tuki- ja liikuntaelinten sairauksista* johtuvat pidemmät poissaolot.

Vuoden 2023 aikana ePassin liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointietuutta oli käytettävissä ilman omavastuuta 160 euroa henkilöä kohden. Vuoden aikana ePassi -etuutta käytti yhteensä 3535 henkilöä. Polkupyöräetua käytti 403 työntekijää.

Vuoden 2023 keväällä kartoitettiin hyvinvointialueen henkilöstön työhyvinvointia sähköisellä kyselyllä, joka toteutettiin Kevan tarjoamalla verkkotyökalulla. Vastausprosentti kyselyssä oli n. 65,1. Kyselyn avulla kerättiin tietoa työhyvinvoinnin keskeisistä aihealueista: työn sujuminen, työtehtävät ja oma voimavarat sekä esihenkilön ja työnantajan toiminta.

Soitea työnantajana suositteli 81,3 % vastaajista, kun vastaava luku vuonna 2022 Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystyöyhtymän kyselyssä oli 42,6 %. Vuoden 2023 aikana työpaikkoja oli auki yhteensä 380, ja hakemuksia niihin tuli 3305 kappaletta. Hakemuksia työpaikkaa kohden tuli vuoden aikana keskimäärin 8,7, kun vastaava luku oli edellisvuonna 6,7. Hakijakokemuksen keskimääräinen arvosana oli 4,2 asteikolla 1–5.

Vain 54,7 % on käynyt kehityskeskustelun tai ryhmäkehityskeskustelun; tarkastuslautakunta näkee kehityskeskusteluiden käymisen olennaisena osana hyvää johtamista ja työhyvinvointia

Vakinaisiin työsuhteisiin on helpompaa saada rekrytoitua henkilöstöä, joten vakinaistamiset ovat osa varautumista tuleviin henkilöstötarpeisiin.

Hoidon ja hoivan toimialueella jopa yli puolet henkilötyövuosista on määräaikaista, tarkastuslautakunta kysyy, mikä tähän on syynä?

Työhyvinvointikyselyssä tuli esille: toistuvaa epäasiallista kohtelua tai häirintää koki työpaikallaan henkilökunnan taholta 19,6 % vuonna 2023.

7. Yhteenveto

Yleinen kustannusten nousu ja henkilöstön saatavuus haastoivat hyvinvointialueen ensimmäistä vuotta. Tämä näkyi henkilöstömenojen ja ostopalvelujen lisääntyneinä kuluina tilinpäätöksessä, jotka ylittivät reilusti talousarvion useilla toimialoilla. Seuraavina vuosina joudutaan taloutta seuraamaan erityisellä tarkkuudella, jotta vältetään arviointimenettelyltä. Seuranta täytyy tehdä jokaisella tasolla ja erityisesti siellä, missä tehdään päätöksiä ostopalveluista ja hankinnoista.

Hyvinvointialueelle on laadittu ja hyväksytty strategia, mutta vuodelle 2023 ei asetettu varsinaisia mittareita. Valtuusto jatkoi strategiatyötä hyväksymällä strategian osat: sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen. Strategia on tärkeä johtamisen työkalu ja sen vuoksi asetettujen tavoitteiden tulisi olla selkeitä ja aikataulutettuja.

Valtio myönsi 350 miljoonan euron valtionavustuksen hyvinvointialueille, joista Soiten osuus oli 7,3 miljoonaa euroa. Soiten toiminnan kehittämisessä on hyödynnetty hankerahoituksia. Saatua avustusta on kohdennettu mm. digitalisaation edistämiseen, jolla haetaan kustannussäästöjä, joustavuutta ja parempaa saatavuutta palveluihin.

Henkilöstö on tärkein resurssi hyvinvointialueellamme. Huolehtimalla henkilöstömme hyvinvoinnista kiinnostus alueen työpaikkoihin säilyy tulevaisuudessakin.

8. Tili- ja vastuuvapauden myöntäminen

Lautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon tilinpäätöksen hyväksymisestä sekä tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.

Kokkolassa 8.5.2024

Tapani Hankaniemi
puheenjohtaja

Helinä Marjamaa
varapuheenjohtaja

Hanna-Lea Ahlskog
jäsen

Paula Henriksén
jäsen

Erkki Huuki
jäsen

Manolis Huuki
jäsen

Jussi Torppa
jäsen

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 36 pages before this page

Dokumentet inneholder 36 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 36 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 36 sider før denne side

Detta dokument innehåller 36 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende